

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

**Vzdelávací program
pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou
a pre žiakov s vývinovými poruchami
v úvodných ročníkoch**

podľa ktorého sa vzdelávajú žiaci v úvodných ročníkoch v základnej škole

SCHVÁLILO

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 11. 8. 2023 pod číslom 2023/13192:2-A2140 s účinnosťou od 1. septembra 2023.

Vzdelávací program pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou a pre žiakov s vývinovými poruchami v úvodných ročníkoch

Základná škola, ktorá vzdeláva žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou a žiakov s vývinovými poruchami, v úvodnom ročníku vytvára podmienky na ich výchovu a vzdelávanie v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania.

Pri vzdelávaní žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou (ďalej len “NKS”) a žiakov s vývinovými poruchami (ďalej len “VP”) je nevyhnutná úzka spolupráca školy a rodiny, vytvorenie atmosféry spoločnej zodpovednosti a ujasnenia cieľov i postupov vedúcich k ich dosiahnutiu.

Výchova a vzdelávanie žiakov s NKS a žiakov s VP v úvodnom ročníku **smeruje k optimálnemu dosahovaniu vzdelávacích štandardov stanovených na konci prvého ročníka základnej školy**, ako sú uvedené v rámci *Štátneho vzdelávacieho programu pre primárne vzdelávanie* (ďalej len “ŠVP”). Vzdelávacie štandardy ŠVP sú na primárnom stupni vzdelávania koncipované tak, aby učiteľ nepredkladal žiakom s NKS a žiakom s VP len hotové poznatky, ale aby im vytváral **primerané podmienky na aktívnu a tvorivú činnosť**, pri ktorej žiaci nadobúdajú potrebné vedomosti, spôsobilosti, zručnosti a postoje.

Ciele jednotlivých vyučovacích predmetov sú v ŠVP konkretizované vo výkonových štandardoch, ktoré predstavujú ucelený systém kognitívne odstupňovaných výkonov – učebných požiadaviek. Tieto základné požiadavky učiteľ v úvodnom ročníku prispôbuje aktuálnej úrovni poznania žiakov s NKS a VP v triede, bližšie ich špecifikuje, konkretizuje a rozvíja v podobe ďalších učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek s prihliadnutím na aktuálne kognitívne schopnosti žiakov. Podľa výchovno-vzdelávacích potrieb žiakov v triede učiteľ spolupracuje so školským logopédom, školským špeciálnym pedagógom alebo školským podporným tímom, prípadne so zariadením poradenstva a prevencie.

Pri **hodnotení** učebných výsledkov učiteľ rešpektuje psychický a fyzický stav žiaka, druh a rozsah zdravotného znevýhodnenia, ak má vplyv na úroveň a výsledky práce žiaka v príslušnom predmete. Spoločne so žiakmi sa hodnotia realizované činnosti a žiak je vedený aj k sebahodnoteniu vo vzťahu k tomu, čo vie, dokáže, alebo čo by mohol dokázať.

Učiteľ môže tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah (obsahový štandard ŠVP) pre úvodný ročník v rámci školského vzdelávacieho programu. Obsah vzdelávania v úvodnom ročníku si škola prispôbuje podľa potrieb žiakov a podmienok školy s využitím voliteľných (disponibilných) hodín.

Voliteľné (disponibilné) hodiny učiteľ môže využiť na posilnenie vyučovacích predmetov úvodného ročníka v rámci určeného rámcového učebného plánu pre úvodný ročník a tiež ďalších vyučovacích predmetov, ktoré sú v rámcovom učebnom pláne 1. ročníka základnej školy. Na základe vyjadrenia učiteľa, školského špeciálneho pedagóga alebo odborného zamestnanca školy môžu mať žiaci s NKS a VP v rámci voliteľných hodín zaradené intervencie,

Vzdelávací program pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou a pre žiakov s vývinovými poruchami v úvodných ročníkoch

ktoré sa zameriavajú na rôzne oblasti a potreby žiakov s NKS a žiakov s VP. Pedagogické intervencie poskytované učiteľom pomáhajú pri rozvíjaní konkrétnych spôsobilostí vo výchove a vzdelávaní žiakov. Špeciálnopedagogické intervencie, ktoré odporučí a poskytuje školský špeciálny pedagóg alebo odborný zamestnanec školy sa zameriavajú na podporu rozvoja žiaka. Logopedické intervencie, ktoré odporučí a poskytuje školský logopéd, sú zamerané na diagnostiku a terapiu narušenej komunikačnej schopnosti.

Intervencie v úvodnom ročníku základnej školy môžu byť realizované prostredníctvom konkrétnych činností a aktivít zameraných na jednu alebo viacero oblastí súčasne. Obsah intervencií môže zahŕňať individuálnu alebo skupinovú prácu so žiakmi, využívanie špeciálnych techník, metód, stratégií, sprostredkovanie informácií a poradenstva, spoluprácu s rodinami a ďalšie prispôsobenia, prípadne aj poskytovanie podporných opatrení v zmysle zákona¹. Intervencie sa zameriavajú nielen na rozvoj akademických zručností, ale aj na sociálne a emocionálne aspekty, komunikačné schopnosti žiakov s NKS a VP, zvládanie ťažkostí a podporu v inkluzívnom prostredí.

Pedagogickí a odborní zamestnanci môžu vo výchove a vzdelávaní žiakov s NKS a VP využívať **sprievodné materiály**, ktoré boli vydané za účelom realizácie podporných opatrení v školách (NIVaM, 2023):

- Sprievodný materiál k podpornému opatreniu *Zabezpečenie činností na rozvoj pohybovej schopnosti, zmyslového vnímania, komunikačnej schopnosti, kognitívnej schopnosti, sociálno-komunikačných zručností, emocionality a sebaobsluhy (Intervencie)* ([link](#))
- Sprievodný materiál k podpornému opatreniu *Činnosť na podporu dosahovania školskej spôsobilosti* ([link](#))

---

¹ § 145a, § 145b zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „školský zákon“)

**Vzdelávacia program pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou
a pre žiakov s vývinovými poruchami v úvodných ročníkoch**

Rámcový učebný plán pre úvodný ročník pre žiakov s narušenou
komunikačnou schopnosťou a žiakov s vývinovými poruchami

Vzdelávacia oblasť	Vyučovací predmet	Úvodný ročník
Jazyk a komunikácia	slovenský jazyk a literatúra	4
	prvý cudzí jazyk	
Matematika a práca s informáciami	matematika	4
	informatika	
Človek a príroda	prvouka	
	prírodoveda	
	fyzika	
	chémia	
	biológia	
Človek a spoločnosť	vlastiveda	
	dejepis	
	geografia	
	občianska náuka	
Človek a hodnoty	etická výchova/ náboženská výchova/ náboženstvo	
Človek a svet práce	pracovné vyučovanie	
	technika	
Umenie a kultúra	hudobná výchova	1
	výtvarná výchova	2
Zdravie a pohyb	telesná a športová výchova	2
Základ		13
Voliteľné (disponibilné) hodiny		7
Spolu		20

**Vzdelávací program pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou
a pre žiakov s vývinovými poruchami v úvodných ročníkoch**

Obsah vzdelávania v úvodnom ročníku

SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

Obsah vzdelávania v úvodnom ročníku v predmete slovenský jazyk a literatúra sa upriamuje na zvládnutie čítania a písania v 1. ročníku ZŠ. Systematicky sa podporuje rozvíjanie všetkých komunikačných zručností. Pozornosť sa sústreďuje predovšetkým na:

- rozprávanie: základnou požiadavkou je hovorenie, ktorým si žiaci si rozširujú aktívnu slovnú zásobu, primerane používajú komunikačné konvencie, zdokonaľujú svoj ústny prejav rozprávaním svojich zážitkov a krátkych príbehov. Okrem obsahovej stránky ústnych prejavov sa dôraz kladie na správnu výslovnosť a gramatickú správnosť vyjadrovania sa.
- počúvanie: žiaci si uvedomujú, že počúvanie je neoddeliteľnou súčasťou vzájomnej komunikácie. Počúvajú svojho komunikačného partnera (žiaka, učiteľa, inú osobu) a získané informácie využívajú v následnej komunikácii.
- predčitateľskú gramotnosť: zručnosť čítať žiaci nadobúdajú postupne. Základnou požiadavkou je dosiahnutie záujmu o čítanie, porozumenie čítaným textom, fonologické uvedomovanie a identifikovanie písmen abecedy.
- pisateľské zručnosti: základnou požiadavkou získania primeranej zručnosti sú rozvinuté grafomotorické zručnosti a komplexný prístup k žiakovi podporujúci ostatné dôležité pohybové spôsobilosti (hrubá motorika, jemná motorika, koordinácia oko-ruka a pod.) a poznanie tvarov tlačенých písmen.

Výchovno-vzdelávacia činnosť v úvodnom ročníku sa zameriava na:

- používanie verbálnej a neverbálnej komunikácie, chápanie komunikačného zámeru a výmen v komunikácii;
- počúvanie s porozumením a porozumenie hovorenej reči z rôznych zdrojov;
- rozširovanie pasívnej a aktívnej slovnej zásoby, pomenovanie a kategorizovanie pojmov;
- uplatňovanie základných pravidiel spoločenského styku (pozdrav, predstavenie sa, požiadanie, prosba, poďakovanie, a pod.);
- poznávanie a diferenciaciu foném - akustická analýza a syntéza slabík a slov (fonologické uvedomovanie);
- poznávanie a rozlišovanie rodu a čísla podstatných mien ako názvov predmetov a javov zo známeho prostredia (skutočných i zobrazených);
- používanie rodu a čísla prídavných mien ako vlastností predmetov a javov (opačný význam, podobný význam);
- pomenovanie prebiehajúcich činností, rozlišovanie času a záporu slovies;
- použitie zámen namiesto podstatných a prídavných mien;
- rozlišovanie zmeny významu slov s predponami na-, vy-, pod-, roz-, s-, ne-, z-;
- tvorenie viet podľa situácie, podľa obrázkov;
- odpovedanie na jednoduché otázky;
- formulovanie otázok;
- dopĺňovanie neúplných viet;

**Vzdelávací program pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou
a pre žiakov s vývinovými poruchami v úvodných ročníkoch**

- určovanie smeru a polohy predmetov (hore, dolu, vedľa, pri, nad, pod, vpredu a vzadu, jedna strana a druhá strana, vpravo a vľavo) v knihe, na obrázku, pracovnom liste;
- opisovanie známych predmetov a javov (napr. hádanky);
- používanie spisovnej podoby vyučovacieho jazyka;
- vyjadrovanie svojich názorov a myšlienok, rozprávanie o pocitoch, zážitkoch;
- reprodukovanie textu, krátkeho príbehu (s využitím viacerých metód, napr. pomocou názorného modelovania);
- udržiavanie dialógu so spolužiakmi a s dospelými;
- orientovanie sa v čase, časovo-kausálnych vzťahoch;
- objavovanie funkčnosti vecí a postupov riešenia problému;
- uplatňovanie kritického myslenia, vyjadrovanie názorov, postojov a vlastného hodnotiaceho úsudku;
- uplatňovanie správnych pracovných návykov, vzpriameného sedenia, správneho úchopu a primeraného prítlaku ceruzky na papier pri grafomotorických činnostiach;
- vyhľadávanie, diferenciacia a napodobňovanie tvarov;
- počúvanie, poznávanie, zapamätávanie a prednes riekaniek, vyčítaniek, uspávaniek v spojení s pohybovou aktivitou a rytmom;
- vytváranie vlastných hier, rýmov a hádaniek;
- počúvanie rozprávok, rozhovor o počúvanom texte, odhadovanie významu slova na základe vetného kontextu;
- poznávanie ilustrácií a rozprávanie deja podľa ilustrácií (s pomocou stratégií na rozvoj naratív);
- dramatizácia jednoduchých príbehov s využitím rekvizít, bábok a hračiek;
- spájanie významov textov so skúsenosťami, zážitkami a názormi dieťaťa;
- aplikovanie informácií z textu v reálnom živote, v určitej situácii známej dieťaťu;
- uvádzanie príkladov zo života podobné tým, ktoré sú súčasťou obsahu textu;
- získavanie informácií z detských kníh, časopisov, encyklopédií, médií a s využívaním IKT.

Prevládajúcou činnosťou na vyučovaní slovenského jazyka a literatúry v úvodnom ročníku sú námetové, didaktické a pohybové hry. Obsah vyučovania sa realizuje v prirodzených i navodených situáciách s komentovaním javov a činností, ktoré realizuje učiteľ. Učiteľ cielene motivuje žiakov ku monitorovaniu ich porozumenia a pochopenia počúvanému textu, a k vyjadrovaniu vlastných úsudkov o prečítanom.

**Vzdelávací program pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou
a pre žiakov s vývinovými poruchami v úvodných ročníkoch**

MATEMATIKA

Obsah vzdelávania v úvodnom ročníku v predmete Matematika na primárnom stupni vzdelávania predstavuje propedeutiku k matematickej gramotnosti a k rozvíjaniu kognitívnych oblastí - vedomosti (ovládanie faktov, postupov), aplikácia (používanie získaných vedomostí na riešenie problémov reálneho života), zdôvodňovanie (riešenie zložitejších problémov, ktoré vyžadujú širšie chápanie súvislostí a vzťahov). Pozornosť sa sústreďuje na aktivizáciu žiakov, riešenie úloh s rôznorodým kontextom i divergentných úloh, aby žiaci tvorili jednoduché hypotézy a skúmali ich pravdivosť, i rozvíjali schopnosti orientovať sa v rovine a priestore. Za optimálne sa považuje vychádzať z predchádzajúceho matematického vzdelania žiakov a z ich skúseností s aplikáciou už osvojených poznatkov. Pozornosť sa sústreďuje na:

- Prirodzené čísla 1 – 10
- Sčítanie a odčítanie v číselnom obore do 10
- Geometriu a meranie
- Riešenie aplikačných úloh a úloh rozvíjajúcich špecifické matematické myslenie

Výchovno-vzdelávacia činnosť v úvodnom ročníku sa zameriava na:

Rozvíjanie predčíselných predstáv:

- zoskupovanie pod hlavné pojmy, vytváranie analógií, rozpoznanie a použitie pravidiel, rozpoznanie súvislostí;
- triedenie, zaradenie, usporiadanie, porovnanie, postreh, logika;
- porozumenie predčíselných pojmov – veľkosť, tvar, dĺžka, počet;
- porozumenie číslam ako referentom miery vecí v skutočnom svete;
- orientovanie sa v priestore a v rovine, používanie pojmov označujúcich polohu predmetov (hore, dolu, v strede), vzájomnú polohu (pod, nad, vedľa, pred, za, medzi, vpravo, vľavo);
- rozlišovanie tvarov (kruh, štvorec, trojuholník, obdĺžnik);
- porovnanie skupiny predmetov podľa počtu;
- určenie počtu predmetov slovné 1 – 10 (s názorným použitím bodiek, krúžkov, oblúkov, kartičiek a pod.);
- porovnanie skupín predmetov odhadom a podľa počtu;
- porovnanie veľkosti predmetov (veľký-malý, vysoký-nízky, dlhý-krátky, široký-úžky, hrubý-tenký, ťažký-ľahký, tučný-chudý), rozlišovanie zmeny veľkosti (zväčšenie, zmenšenie), poznávanie a porovnanie množstva a počtu predmetov (veľa-málo, všetko-nič, viac-menej, rovnako, pribúdanie-ubúdanie);
- triedenie predmetov podľa určeného kritéria alebo vlastnosti (farba, tvar, veľkosť, materiál a pod.);
- klasifikácia podobnosti a rozdielov medzi predmetmi, javmi a osobami a pod.;
- orientovanie sa v čase na základe konkrétnych udalostí a činností (teraz, včera, dnes, zajtra, hneď, potom, časti dňa, dni v týždni, mesiace v roku, ročné obdobia);
- usporiadanie podľa veľkosti od najväčšieho po najmenšie a naopak, od najkratšieho po najdlhšie, podľa postupnosti vykonávania činností v rámci inštrukcií, podľa daných kritérií;
- používanie prívlastkov vo vzťahu k predmetom a telesám (gulatý, špicatý, hranatý a i.);

**Vzdelávací program pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou
a pre žiakov s vývinovými poruchami v úvodných ročníkoch**

- riešenie kontextových úloh zo života, kde sa pridáva, odoberá, rozdeľuje, spája s reálnymi objektami;
- tvorenie predpokladov a ich overovanie.

Rozvíjanie číselných predstáv:

- porozumenie stálosti množstva;
- porozumenie pojmu číslo, zápis čísla, množstvo, rad čísel, číselná os, párne a nepárne čísla, porovnávanie, zmena množstva (v číselnom obore do 10);
- porovnávanie množstva vyjadreného číslami;
- rozklad čísla na menšie čísla;
- určovanie poradia predmetov od prvého po desiaty;
- určovanie počtu predmetov číslom 1 - 10.

Rozvíjanie myslenia žiakov úvodného ročníka sa uskutočňuje od konkrétneho-operačného (manipulácia s predmetmi), cez názorno-obrazné k pojmovému. Pre pochopenie a utváranie pojmov je potrebné zapojenie všetkých zmyslov. Žiaci úvodného ročníka si na vyučovaní matematiky osvoja elementárne kvantitatívne vzťahy využiteľné v širšom rozsahu logického myslenia. Plnenie daných cieľov a obsahu predmetu matematika predpokladá, že učiteľ bude sprístupňovať žiakom nové poznatky hravou formou, primeranou ich veku. Je potrebné používať názorné pomôcky, umožniť žiakom manipulovať s nimi a viesť ich ku komentovaniu vlastných činností. Proces získavania nových matematických vedomostí u žiakov učiteľ realizuje s prevahou pozorovania a experimentovania v ich prirodzenom prostredí. Učiteľ formuluje otázky a rozvíja u žiakov schopnosť správne klásť otázky, tvoriť predpoklady i korektne formulovať závery. Činnosti sa realizujú zaujímavo, aby vzbudzovali u žiakov zvedavosť a záujem o riešenie úloh, čo podporuje utváranie pozitívneho vzťahu k matematike vnímajúc ju ako nástroj na riešenie problémových úloh každodenného života.

**Vzdelávací program pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou
a pre žiakov s vývinovými poruchami v úvodných ročníkoch**

VÝTVARNÁ VÝCHOVA

Obsah vzdelávania v úvodnom ročníku v predmete Výtvarná výchova na primárnom stupni vzdelávania predstavuje priestor pre porozumenie významu kultúry a umenia v živote človeka a spoločnosti. Žiakovi sú sprostredkované hodnoty umenia, kultúry a kultúrnej tradície a vyjadrovanie sa rôznymi umeleckými prostriedkami vizuálneho, dramatického, hudobného umenia, písaného a hovoreného slova. Primerane veku sa formujú samostatné a zodpovedné postoje žiakov k súčasnej kultúrnej ponuke. Prostredníctvom tematických celkov ŠVP vo vzdelávacej oblasti Umenie a kultúra smeruje obsah vzdelávania v úvodnom ročníku k tvorivému využívaniu výtvarných vyjadrovacích prostriedkov a vnímaniu kultúrnej tradície a dedičstva svojho regiónu, národa, krajiny.

Pozornosť sa sústreďuje predovšetkým na:

- vlastnú sebarealizáciu a získavanie osobných skúseností s vlastnou tvorbou (kreslenie, maľovanie, modelovanie)
- povedomie kultúrnej identity

Výchovno-vzdelávacia činnosť v úvodnom ročníku sa zameriava na:

- experimentovanie s výtvarnými prostriedkami a technikami (maľovanie vodou a vodovými farbami na veľké plochy, podľa námetu i podľa vlastných predstáv, poznávanie a miešanie farieb);
- maľovanie základnými a zmiešanými farbami;
- kreslenie, dokresľovanie, obťahovanie, práca so šablónou (paličkou do sypkého materiálu, kriedou, pastelkami);
- modelovanie (z hlíny, moduritu, plastelíny, cesta, drôtu);
- konštruovanie (zo skladačiek, stavebníc, škatuliek, kartónu a i.), trhanie, skladanie, lepenie, strihanie (papieru, textilu a pod.) a činnosti s drobným materiálom (korálky, gombíky, prírodniny a i.);
- vytváranie figuratívnych zobrazení z geometrických tvarov, komponovanie figúry a stavby tela (človeka, zvieratka, rastliny) z geometrických tvarov;
- vytváranie farebných stôp, škvŕn, otláčkov, machúľ, fŕkania a liatia farieb a pod.;
- poznávanie a postupné chápanie konkrétnych umeleckých diel a regionálnych artefaktov;
- vytváranie objektov, koláží, asambláží
- výtvarné interpretovanie umeleckých diel a pod.

Vo vyučovacom predmete výtvarná výchova v úvodnom ročníku sú zaradené manuálne činnosti, práce s rôznym materiálom a osvojovanie si pracovných postupov. Žiaci získajú základy technickej zručnosti i estetického cítenia. Činnosti je potrebné vykonávať v súlade so zásadou postupnosti a individuálneho prístupu. Dôraz sa kladie na kontinuálne rozvíjanie vrodenej a prirodzenej predpokladov žiakov a pozitívnu stimuláciu sklonov k hravosti a spontánnosti. Výtvarné stvárňovanie skutočnosti vychádza z prirodzeného detského videnia a chápania sveta a spájajú sa v ňom praktické, poznávacie a estetické stránky. Žiaci sa učia citlivejšie vnímať svet okolo seba a aktívne ho hodnotiť, ilustrovať a dotvárať podľa vlastnej fantázie. Okrem realizácie konkrétnej úlohy a postupu, si žiaci osvojujú aj niekoľko pojmov súvisiacich s témou. Obsah sa prepája s inými vyučovacími predmetmi, napr. so slovenským jazykom a literatúrou, s hudobnou výchovou, prvoukou, s matematikou a hudobnou výchovou.

**Vzdelávací program pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou
a pre žiakov s vývinovými poruchami v úvodných ročníkoch**

HUDOBNÁ VÝCHOVA

Obsah vzdelávania v predmete Hudobná výchova vychádza zo znejúcej hudby ako prostriedku rozvoja elementárnych hudobných schopností a zručností žiakov, vytvárajúceho pozitívny vzťah k hudbe a ich ďalšiemu hudobnému vzdelávaniu v budúcnosti. Vychádza z koncepcie komplexnej múzickej výchovy založenej na integratívnom prístupe k hudbe vo všetkých jej podobách a hudobno-výchovných činnostiach. Žiaci sa zmocňujú hudby prostredníctvom hry, jednoduchého tvorivého experimentovania a objavovania hudby v sebe i mimo seba. Každý žiak je vnímaný ako jedinečná osobnosť s väčšou či menšou mierou hudobnosti, ktorá má právo byť rozvíjaná po hudobnej stránke. Z hľadiska činnostnej dominancie ide o:

- hlasové činnosti
- inštrumentálne činnosti
- percepčné činnosti (počúvanie hudby)
- hudobno-pohybové činnosti
- hudobno-dramatické činnosti

Jednotlivé hudobno-výchovné činnosti nepôsobia izolovane, vzájomne sa prelínajú, integrujú a obohacujú. V úvodnom ročníku sa zameriavajú na:

- vnímanie a identifikáciu hudobných a nehudobných zvukov: tóny ich vlastnosti (výška, sila, farba, dĺžka) zvuky zvierat, zvuky z bezprostredného okolia (búchanie, štrnganie, šuchot, pískanie a pod.), odkiaľ prichádzajú zvuky a tóny a pod.
- spev rôznorodých piesní (ľudové, autorské, populárne), spev a rytmickú deklamáciu riekaniek rôzneho druhu, spievanie hlasových modelov, spevácku imitáciu zvukov okolitého sveta;
- počúvanie piesní a inštrumentálnych skladbičiek, reprodukováných alebo interpretovaných učiteľom, počúvanie vlastného hudobného prejavu žiaka resp. hudobného prejavu triedy;
- porovnávanie charakteru piesní a inštrumentálnych skladieb (veselá, smutná, uspávanka, pochod, slávnostná), objavovanie vyjadrovacích prostriedkov hudby (tempo, rytmus, dynamika), rozoznávanie hudobných nástrojov v počúvanej skladbe;
- melodizovanie a rytmizovanie reči, deklamácia riekaniek s rytmickým a pohybovým sprievodom, hra na tele, hra na elementárnych hudobných nástrojoch;
- uplatňovanie vhodného tanečného pohybu, tanečných prvkov v hudobno-pohybových hrách a ľudových hrách so spevom;
- hudobno-dramatické stvárňovanie riekaniek, piesní, príbehov hlasom, rytmickými a melodickými nástrojmi alebo inými zdrojmi zvuku.

Vzťah k hudbe a hudobným činnostiam v rôznej podobe sa vytvára a upevňuje už od útleho veku a je podmienený kvalitou zvolených hudobných podnetov a voľbou správneho pedagogického prístupu k objavovaniu zákonitostí jej vzniku žiakom. Hudobná výchova má činnostný charakter, učiteľ postupným, primeraným a názorným spôsobom odhaľuje zákonitosti hudobnej tvorby (spev, hra), stvárňovania aj vyjadrovania hudby (pohybom, slovom a dramaticky), ale aj prijímania v podobe počúvania hudby. Volí vhodné motivujúce metódy v podobe hudobnej hry a hry s hudbou, experimentovania, improvizácie, kvalitné hudobné obsahy (piesne, skladby, hry), ktoré sú zdrojom estetických zážitkov a prostriedkom rozvoja komunikačných zručností.

**Vzdelávacie program pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou
a pre žiakov s vývinovými poruchami v úvodných ročníkoch**

TELESNÁ A ŠPORTOVÁ VÝCHOVA

Obsah vzdelávania v úvodnom ročníku v predmete Telesná a športová výchova predstavuje priestor na upevňovanie zdravia, zdravotne orientovanej zdatnosti a pohybovej výkonnosti. Prostredníctvom tematických celkov ŠVP vo vzdelávacej oblasti Zdravie a pohyb vyučovací predmet v úvodnom ročníku smeruje k elementárnym poznatkom a skúsenostiam v oblasti pohybových aktivít a športu, významne prispieva k psychickému, sociálnemu a morálnemu vývinu žiakov, k formovaniu kladného vzťahu k pohybovej aktivite a plní aj dôležitú kompenzačnú funkciu v procese výchovy a vzdelávania žiakov.

Pozornosť sa sústreďuje predovšetkým na:

- zdravie a zdravý životný štýl
- telesnú zdatnosť a pohybovú výkonnosť
- športové činnosti pohybového režimu

Výchovno-vzdelávacia činnosť v úvodnom ročníku sa zameriava na:

- poznávanie zásad zdravého životného štýlu, významu pohybu pre zdravie človeka;
- uplatňovanie dodržiavania hygienických požiadaviek a bezpečnosti pri pohybovej aktivite;
- uvedomovania si správneho a chybného držanie tela v stoji, v sede;
- využívanie prostriedkov na rozvoj pohybových schopností,
- využívanie dychových cvičení a relaxácie;
- posilňovanie svalstva trupu a končatín (najmä klenby chodidiel).
- pohybovanie sa na nerovnom teréne a medzi prekážkami;
- koordinovanie pohybov pri odraze a doskoku, skoku z miesta, s rozbehom, pri skákaní cez švihadlo, preskakovaní primeraných prekážok;
- dosahovanie predmetov vo výške výskokom;
- lezenie, preliezanie, podliezanie, zliezanie, kĺzanie po šikmej ploche;
- kotúľanie lopty, hádzanie do diaľky, do výšky, na cieľ, driblovanie, chytanie kotúľanej, odrážanej a hádzanej lopty;
- poznávanie a pojmov označujúcich telovýchovné pokyny (pozor, pohov, rad, zástup, nástup, rozcvička a pod.);
- uplatňovanie pravidiel hier a súťaží;
- zdokonaľovanie rytmického pohybu, chôdze, poskokov a behu v sprievode hudby alebo rytmického nástroja;
- uplatňovanie prvkov sezónnych pohybových činností v hrách, v súťažiach.

Vyučovanie telesnej a športovej výchovy v úvodnom ročníku podporuje prirodzenú potrebu pohybu dieťaťa v danom veku. Vhodnou motiváciou je hudobný sprievod pohybových činností a napodobňujúce hry. Využíva sa predovšetkým široké spektrum pohybových prostriedkov, ktoré komplexnejšie prispievajú k rozvíjaniu hrubej i jemnej motoriky a formujú osobnosť žiaka. Telesná výchova je prostriedkom zvyšovania adaptačnej schopnosti žiaka, pohybovej výkonnosti, telesnej zdatnosti a odolnosti voči ochoreniu.

**Vzdelávacie program pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou
a pre žiakov s vývinovými poruchami v úvodných ročníkoch**

Rámcový učebný plán pre úvodný ročník pre žiakov s narušenou
komunikačnou schopnosťou a žiakov s vývinovými poruchami
v národnostných školách a triedach

Vzdelávacia oblasť	Vyučovaci predmet	Úvodný ročník
Jazyk a komunikácia	jazyk národnostnej menšiny a literatúra	4
	prvý cudzí jazyk	
Matematika a práca s informáciami	matematika	4
	informatika	
Človek a príroda	prvouka	
	prírodoveda	
	fyzika	
	chémia	
	biológia	
Človek a spoločnosť	vlastiveda	
	dejepis	
	geografia	
	občianska náuka	
Človek a hodnoty	etická výchova/ náboženská výchova/ náboženstvo	
Človek a svet práce	pracovné vyučovanie	
	technika	
Umenie a kultúra	hudobná výchova	1
	výtvarná výchova	2
Zdravie a pohyb	telesná a športová výchova	2
Základ		13
Voliteľné (disponibilné) hodiny		7
Spolu		20

Vzdelávací program pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou a pre žiakov s vývinovými poruchami v úvodných ročníkoch

JAZYK NÁRODNOSTNEJ MENŠINY A LITERATÚRA

V národnostných školách a triedach sa vyučuje vyučovací predmet jazyk národnostnej menšiny a literatúra, t. j. maďarský jazyk a literatúra, nemecký jazyk a literatúra, rómsky jazyk a literatúra, rusínsky jazyk a literatúra, ruský jazyk a literatúra a ukrajinský jazyk a literatúra.

Obsah vzdelávania v úvodnom ročníku v predmete jazyk národnostnej menšiny a literatúra sa upriamuje na zvládnutie čítania a písania v 1. ročníku základnej školy. Systematicky sa podporuje rozvíjanie všetkých komunikačných zručností. Pozornosť sa sústreďuje predovšetkým na:

- rozprávanie: základnou požiadavkou je hovorenie, ktorým si žiaci rozširujú aktívnu slovnú zásobu, primerane používajú komunikačné konvencie, zdokonaľujú svoj ústny prejav rozprávaním svojich zážitkov a krátkych príbehov. Okrem obsahovej stránky ústnych prejavov sa dôraz kladie na správnu výslovnosť a gramatickú správnosť vyjadrovania sa.
- počúvanie: žiaci si uvedomujú, že počúvanie je neoddeliteľnou súčasťou vzájomnej komunikácie. Počúvajú svojho komunikačného partnera (žiaka, učiteľa, inú osobu) a získané informácie využívajú v následnej komunikácii.
- predčitateľskú gramotnosť: zručnosť čítať žiaci nadobúdajú postupne. Základnou požiadavkou je dosiahnutie záujmu o čítanie, porozumenie čítaným textom, fonologické uvedomovanie a identifikovanie písmen abecedy.
- pisateľské zručnosti: základnou požiadavkou získania primeranej zručnosti sú rozvinuté grafomotorické zručnosti a komplexný prístup k žiakovi podporujúci ostatné dôležité pohybové spôsobilosti (hrubá motorika, jemná motorika, koordinácia oko-ruka a pod.) a poznanie tvarov tlačенých písmen.

Výchovno-vzdelávacia činnosť v úvodnom ročníku sa zameriava na:

- používanie verbálnej a neverbálnej komunikácie, chápanie komunikačného zámeru a výmen v komunikácii;
- počúvanie s porozumením a porozumenie hovorenej reči z rôznych zdrojov;
- rozširovanie pasívnej a aktívnej slovnej zásoby, pomenovanie a kategorizovanie pojmov;
- uplatňovanie základných pravidiel spoločenského styku (pozdrav, predstavenie sa, požiadanie, prosba, poďakovanie a pod.);
- poznávanie a diferenciaciu foném – akustická analýza a syntéza slabík a slov (fonologické uvedomovanie);
- poznávanie a rozlišovanie čísla, prípadne rodu podstatných mien ako názvov predmetov a javov zo známeho prostredia (skutočných i zobrazených);
- používanie čísla, prípadne rodu prídavných mien ako vlastností predmetov a javov (opačný význam, podobný význam);
- pomenovanie prebiehajúcich činností, rozlišovanie času a záporu sloviess;
- použitie zámen namiesto podstatných a prídavných mien;
- tvorenie viet podľa situácie, podľa obrázkov;
- odpovedanie na jednoduché otázky;
- formulovanie otázok;

**Vzdelávací program pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou
a pre žiakov s vývinovými poruchami v úvodných ročníkoch**

- doplňovanie neúplných viet;
- určovanie smeru a polohy predmetov (hore, dolu, vedľa, pri, nad, pod, vpredu a vzadu, jedna strana a druhá strana, vpravo a vľavo) v knihe, na obrázku, v pracovnom liste;
- opisovanie známych predmetov a javov (napr. hádanky);
- používanie spisovnej podoby vyučovacieho vyučovacieho jazyka;
- vyjadrovanie svojich názorov a myšlienok, rozprávanie o pocitoch, zážitkoch;
- reprodukovanie textu, krátkeho príbehu (s využitím viacerých metód, napr. pomocou názorného modelovania);
- udržiavanie dialógu so spolužiakmi a s dospelými;
- orientovanie sa v čase, časovo-kausálnych vzťahoch;
- objavovanie funkčnosti vecí a postupov riešenia problému;
- uplatňovanie kritického myslenia, vyjadrovanie názorov, postojov a vlastného hodnotiaceho úsudku;
- uplatňovanie správnych pracovných návykov, vzpriameného sedenia, správneho úchopu a primeraného prítlaku ceruzky na papier pri grafomotorických činnostiach;
- vyhľadávanie, diferenciacia a napodobňovanie tvarov;
- počúvanie, poznávanie, zapamätávanie a prednes riekaniek, vyčítaniek, uspávaniek v spojení s pohybovou aktivitou a rytmom;
- vytváranie vlastných hier, rýmov a hádaniek;
- počúvanie rozprávok, rozhovor o počúvanom texte, odhadovanie významu slova na základe vetného kontextu;
- poznávanie ilustrácií a rozprávanie deja podľa ilustrácií (s pomocou stratégií na rozvoj naratív);
- dramatizácia jednoduchých príbehov s využitím rekvizít, bábok a hračiek;
- spájanie významov textov so skúsenosťami, zážitkami a názormi dieťaťa;
- aplikovanie informácií z textu v reálnom živote, v určitej situácii známej dieťaťu;
- uvádzanie príkladov zo života podobné tým, ktoré sú súčasťou obsahu textu;
- získavanie informácií z detských kníh, časopisov, encyklopédií, médií aj s využívaním IKT.

Prevládajúcou činnosťou na vyučovaní jazyka národnostnej menšiny a literatúry v úvodnom ročníku sú námetové, didaktické a pohybové hry. Obsah vyučovania sa realizuje v prirodzených i navodených situáciách s komentovaním javov a činností, ktoré realizuje učiteľ. Učiteľ cielene motivuje žiakov ku monitorovaniu ich porozumenia a pochopenia počúvanému textu, a k vyjadrovaniu vlastných úsudkov o prečítanom.